

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 7.

Ljubljana, 1. mal. travna 1892.

XXXII. leto.

Vsebina: J. Ravnikar — Litija: Jan Amos Komenski. — I. K. — Trb.: Na katerih berilih II. in III. čitanke bi se dalo iz zdravjeslovja (higijene) poučevati in v katerem obsegu? — Ž.: Statistika o ljudskem šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1890/91. — S. R.: Srednjeevropski čas. — Iz deželnega zbora. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Jan Amos Komenski.

(V spomin tristoletnice.)

Tukaj je pravi, resnični genij. Mož tisti, ki je vzvišen s svojimi znanostimi, zibajoč se visoko nad lastnino svoje učenosti; izišel je prvi iz tega morja suhoparnih besedij, ki je izustil prvi: najpreje stvar, potem šele beseda. Stvar naj se popred pokaže, potem šele imenuje.

„Da zamoremo ta genijalni izraz bolje razumeti, pomislimo le to, da se tekom dveh tisoč let po šolah ni učilo družega, nego čisto suhoparne besede“.

„Ob jednom tudi vemo, da je tisti, ki je to izrekel, bil velik mojster jezikov, stvaritelj lingvistike; on nam podaje vzgled v svoji knjigi „Janua linguarum“ za sorodnost jezikov in dokazuje, kako se jeziki drug v družega zlijajo, predelujejo, ter da si jih tem načinom laže in preje priučiti deset, nego inace jednega“.

„Ali vender — vse svoje znanje previdno prikriva, kakor bi se zanj ne zmenil

veliko. Vedno ga pokriva, spravlja, čuva in opaža, ali istodobno si iz njega ustvarja vernega podanika. Na to si tudi sam ustvarja dete, ker vso svojo pozornost najpreje obrača na „čutila“, potem šele na „razsodek“. Otroku popred vse stvari pokaže, da jih ogleduje, tipa, voha in pozorno opazuje“.

„Najpreje zahteva istinitost, bistvo in čin, kasneje šele vzgled in pravilo“.

„Vse te primere, čine in predmete je treba spraviti v pravi red in sklad in sicer na lahek način — tako, kakor nam kaže sama priroda“.

„Sleharni učitelj si lahko sam naredi tak red! V tem mu priskoči na pomoč knjiga, ki podaje celo encyklopedijo slik, polno urejenih risarij, ki krepčajo, hrabré in napotujejo učitelja, zanimajo in učé deco, — knjiga, ki jo poznamo pod naslovom: „Orbis pictus sensalium“, 1658“. —

To so glavne misli učenega Francoza Ivana Micheleta o Amosu Komenskemu.

Nemec Karol Raumer piše v svoji zgodovini pedagogije o slovanskem pedagogu tako-le: „Komenski je velika in znamenita trpeča osoba. Pregnan, brez pravega domovja po svetu tavajoč med grozovito 30letno vojsko, ni obupal, temveč deloval stanovitno vedno na to, da bi se mladina vzgajala bolje in sicer po modrih in pametnih načelih. Njegovo neumorno delovanje in hrepenenje po boljši vzgoji zdramilo je tiste može, ki so bili zavoljo slabih in hudih časov potrti, da so jeli vender z zaupanjem delovati na to, da je „Bogu všečno generacijo mogoče le z modro in pobožno vzgojo doseči“. Adolf Tasse, učen hamburški učitelj matematike piše: „Po vseh deželah širne Evrope so se začeli gibati z naudušenjem za

izboljšanje uče po šolah. Če bi Komenski ne bil storil nič drugega, kakor da je vsejal seme v spodbujajoča srca vseh, — storil je že s tem dovolj“. Tako sodijo Nemci. —

Končaje ta spis o slavnem slovanskem pedagogu Janu Amosu Komenskemu izražam le srčno željo, da bi vsi slovenski učitelji po vzgledu J. A. Komenskega krepko in vstrajno delovali na polji narodne prosvete, spominjaje se zmirom izreka Komenskega: „**Le tisti narod je prvi, ki ima najboljše šole. K popolnšanju našega blagostanja vodi le jedna cesta: dobra vzgoja naše mladine**“. —

Večna slava slavnemu slovanskemu pedagogu **J. A. Komenskemu!**

J. Ravnikar. — Litija.

Na katerih berilih II. in III. čitanke bi se dalo iz zdravjeslovja (higijene) poučevati in v katerem obsegu?

(Nadaljevanje.)

B. Tretje berilo.

Berilni spis 106.: „Toplota“ str. 111.

1. Vsebina: Viri toplote, kako nastane ogenj, korist in škodljivost ognja.

2. Obseg pouka: Toplota je vir življenja. Toplota privabi v zgodnji pomladi najrazličnejše cvetlice iz tal, ki so bile vsled zimskega spanja otrpnene, in vzbudi setev k rasti. A tudi ljudem in živalim podeli toplota novo radost, novo živahnost življenja. Starček, kakor tudi bolnik dobé zopet zgubljene moči, kadar pride toplota. So bolezni, ktere se dadó samo s toploto premagati, da, toplota je bistveni pogoj, da se zdravje zopet popravi. Ker se pa natorna t. j. solnčna toplota ne nahaja vselej in povsod, so si ljudje pripravili umetnalno toploto. Oblačila, ogenj, tople jedi in pijače nam pomorejo do toplote. Če

hočeš zdrav biti ali zdravje zopet zadobiti, skrbi za toploto! Dober čist zrak, gibanje, delo in zdatna hrana so znotranji viri toplote, ki te varujejo prehlajenja. Čim čistejši je zrak, tem krepkejši je, tem bolj oživlja kri. Čim bolj se v zraku, če tudi v mrzlem giblješ, bodi si s hojo ali z delom, tem hitreje dihaš, tem večkrat se ti ponovi kri v pljučah in tem več toplote imaš v životu. Čim močnejša je hrana, tem krepkejša je tvoje telo, tem laže prenašaš najhujši mraz. Eskimovci, živeči v najmrzlejših krajih, bi vkljub vsej vtrjenosti ne mogli prenašati presilnega mraza, ki celo morje z ledom prevleče, ko bi ne vživali najbolj mastnih jedij v veliki množici. Nasprotno pa je v hudem mrazu zelo nevarno preveč piti, ker pijanemu otrpnejo počutki in se zelo lahko prigodi, da v takem stanu zmrzne. Pa tudi prehuda

vročina škoduje zdravju. Vročina vzrokuje glavobol in naredi, da izgubi telo preveč vlažnosti; od tod pride suhi čut v ustih in očeh, kakor tudi velika žeja. V močno zakurjenih sobah si postavijo nekateri škafe vode, da izpariva vodeno paro in da dobi zrak, ki se je vsled vročine izsušil, zopet potrebno vlažnost. Zelo nezdravo je, iti iz hude vročine na velik mraz in narobe. Čestokrat so se ljudje na ta način močno prehladili in si nakopali silne bolezni ali celo smrt.

109. berilni spis: „Toplomer“ str. 114.

1. Vsebinska: Opis te priprave in njena poraba.

2. Obseg pouka: Telesna toplota zdravega človeka znaša 30 stopinj Réaumurja. Ima li človeško telo med počitkom več stopinj toplote, je to znamenje bolezni. Prav visoka stopinja toplote kaže boj življenja s smrtjo. Razni pripomočki, največ pa po zdravniku določeni leki pomirijo razburjeno kri ter zmanjšajo vročino v krvi, da se moči bolnikove ne ujedajo več tako silno. Kadar se vročina poleže, bije tudi žila počasneje, bolezen se je obrnila na bolje.

Najlažje prenašamo v svojih stanicah 13 do 15, k večjemu 16 stopinj toplote. Koder stanuje več ljudi v tesni sobi, tam

je toplota tudi večja, ker je vsak človek vir toplote. V učilnicah ni treba tako močno kuriti, nego drugod. V toplicah se ima vselej na toplomeru toplota meriti, kajti prevelika toplota kopelji je zaradi mrtvo-uda ali vsaj zaradi prehlajenja nevarna.

114. berilni spis: „Voda“ str. 121.

1. Vsebina: Voda gledé nahajanja, gostote in raznovrstnosti; prikazni vode v fizikalnem in kemičnem oziru.

2. Obseg pouka: Ni vsaka voda zdrava pijača. Kar se tiče hladnobe, naj ne bo ravno mlačna, ker taka nam tudi ne diši, pa tudi ne premrzla, ker taka nam lahko prehladi želodec. Prehlajenje želodca pa je zelo nevarno, ker želodec je kuhar v životu, od njega dohajajo krvi sokovi, ki ponovijo oslabiljeno kri. Trda voda t. j. voda, v kateri se nahajajo v tem berilnem spisu zaznamovane soli raztopljene in ki ima več ali manj ogljenčeve kisline v sebi, kakor studenčnica, je bolj zdrava kot mehka. Stojéčo vodo piti je zdravju nevarno, ker se nahajajo v njej različne smradčine. Voda, v kateri se živalske ali rastlinske snovi pari, ima večkrat kal kužne bolezni v sebi. Pij torej samo čisto vodo! Ako bi pa moral kedaj sprideno vodo piti, izčisti jo prej s prahom prežganih kostij, kakor mornarji delajo. (Dalje pr.)

Statistika

o ljudskem šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1890/91.

Nastopne tabele nam pojasnujejo statistične razmere o ljudskem šolstvu na Kranjskem.

I. Število šol.

Meščanske šole. Meščanska šola je na Kranjskem samo ona v Krškem z nemškimi učnimi jeziki. Po § 5. deželnega zakona od 29. mal. travna 1873 dež. zak. št. 21 manjka torej najmanj še 11 meščanskih šol. Dasi se ni nadejati, da bi kdaj dobil vsak okraj svojo meščansko

šolo, ker jo mora okraj sam vzdrževati in učne moči plačevati, bilo bi vendar želeti, da se vsaj nekatere take šole ustanové. Slovensko prebivalstvo, h kateremu spada na Kranjskem 95% prebivalcev, nima niti jedne meščanske šole. Više razvita slovenska šola je le osemrazredna dekliška šola pri sv. Jakobu in zasobna vnanja uršulinska šola v Ljubljani. Da v Ljubljani še ni deške meščanske šole, je pač vzrok tudi ta, da imamo tri srednje šole. Te pa nikakor ne morejo nadomestiti meščanske

Dalje glej str. 103.

o ljudskem šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1890/91.

Statistika

I. Število šol		O p o m n j a													
Meščanske šole		Črnomelj	Kamnik	Kočevje	Kranj	Krško	Litija	Ljubljana (mesto)	Ljubljana (okolica)	Logatec	Novo Mesto	Postojna	Radovljica	Skupaj	
Občne ljudske šole	1razrednice	11	21	20	20	9	12	1	16	7	22	24	15	178	* zasilne šole.
	2razrednice	4	3	6	6	6	4	1	7	4	4	7	6	60	** ekskur. šole.
	3razrednice	2	3	4	2	4	2	1	2	3	2	1	1	28	
	4razrednice	2	1	3	3	4	3	3	2	1	2	4	1	30	
	5razrednice	
	6razrednice	
7razrednice		
8razrednice		
Skupaj	šol razredov	19	28	33	31	23	21	8	27	22	30	36	23	301	
Po učnem času	celodnevni poldnevni del. celod. del. poldnev.	2 14 1	1 25 0	15 14	3 27	4 14	3 15	7 1	2 23	10 10	9 20	13 22	2 20	71	
Po spolu	deške š. dekliske š. mešane š.	.	2 1 25	2 2 29	3 2 26	.	.	4 3 1	1 1 25	1 1 20	1 1 28	.	.	14 11 276	
Po učnem jeziku	slovenske š. nemške š.	18 1	28 0	17 16	31 31	23 21	6 2	27 2	22 1	26 4	36	22 1	277 24	14 3	Na večini trirazrednic in vseh štiri- in večrazrednicah je nemški jezik obligaten. Na obeh vadnicah v Ljubljani je slovensko-nemški učni jezik.
s pravico javnosti brez pravice javnosti		.	1	.	2	.	.	8	1	.	2	1	.	14	
Po spolu	deške š. dekliske š. mešane š.	.	1	.	2	.	.	3 5	1	.	1	1	.	4 10 3	
Po učnem jeziku	slovenske nemške slov.-nemške	1	1	.	1	.	3 4	1	1	.	2	1	.	8 8 1	

B. Zasobne šole

A. Javne šole

II. Šolsko obiskovanje	O p o m n j a	O d t e h o t r o k												
		Črnomelj	Kamnik	Kočevje	Kranj	Krsko	Litija	Ljubljana (mesto)	Ljubljana (okolica)	Logatec	Novo Mesto	Postojna	Radovljica	Skupaj
Število otrok v šoli-dolžni starosti l. s.	za vsakdanjo šolo	4336	5271	5994	5492	8167	5380	3598	5011	5598	6724	5182	3275	54.018
	za ponavljalno šolo	935	1114	1537	1235	1680	1315	.	1727	1192	1553	1261	909	14.458
	še nikamor vsolanih	.	.	.	1452	1.452
je obiskovalo javne šole l. s.	skupaj	5271	6385	7531	8179	9847	6695	3598	6738	6790	8277	6443	4184	79.938
	vsakdanjo šolo	3882	3794	5060	4534	6014	4210	2094	3942	4793	4927	4648	3149	51.037
	ponavljalno šolo	859	1033	1320	1025	1390	1118	.	1333	1015	1013	1061	810	11.977
je obiskovalo zasebne šole, zasilne in ekskurendne šole	skupaj	4741	4827	6380	5559	7404	5328	2094	5275	5808	4930	5708	3959	63.014
	zasebne šole,	68	498	116	510	191	5	1513	297	10	394	140	4	3745
	zasilne in ekskurendne šole	71	70	106	76	97	140	402	355	88	35	34	68	1542
ni dobivalo pouka zaradi duševne ali telesne nezmožnosti	skupaj	19	100	82	101	48	26	32	136	74	49	77	74	818
	je bilo v 7. ali 8. letu oproščenih (§. 17. dež. zak. od dne 29/4 1874)	277	256	572	72	277	271	.	571	228	758	199	.	3481
	je bilo oproščenih v 13. in 14. letu	.	.	38	.	290	445	7	.	830
ni obiskovalo šole zaradi oddaljenosti ali nebrzižnosti roditeljev	skupaj	95	634	187	1861	1540	480	97	104	582	2111	277	95	8063
	je bilo oproščenih v 13. in 14. letu	.	.	38	.	290	445	7	.	830

V Ljubljani je obiskovalo otrok 540 več, kakor šolodolžnih, ker deloma šolo obiskujejo čez starost (111), deloma miso v Ljubljani, vsolanji.

III. Število učnih močij na javnih šolah

Učiteljice	Učitelji		Skupaj	O p o m n j a
	učne usposobljenosti z zrelostnim spričevalom brez spričevala	s spričevalom učne usposobljenosti z zrelostnim spričevalom brez spričevala		
Črnomelj	92	22	114	
Kamnik	27	6	33	
Kočevje	39	2	41	
Kranj	38	1	39	
Krško	30	6	36	
Litija	23	3	26	
Ljubljana (mesto)	32	1	33	
Ljubljana (okolica)	32	3	35	
Logatec	27	2	29	
Novo Mesto	29	2	31	
Postojna	41	4	45	
Radovljica	22	3	25	
Skupaj	353	29	382	
				* zasilni učitelji
Učiteljice	2	7	9	
Učitelji	6	2	8	
Skupaj	8	9	17	
od šolskega oblastva mestnih občin	1	1	2	
od cerkvenega oblastva pozvani	5	8	13	
Učiteljice, ki so poučevale samo ženska ročna dela	1	2	3	
Učitelji, ki z ucinim spričevalom brez spričevala	1	5	6	
Koliko učnih mest je bilo izpraznenih	3	1	4	
IV. Pouk				
Na koliko šolah je verouk poučeval ljudski učitelji	19	20	39	
Na koliko šolah se je učila telovadba	4	14	18	
Na koliko šolah so se poučevala ženska ročna dela	16	16	32	
Na koliko šolah so bili šolski vrti	17	25	42	
Na koliko šolah je stroška knjižnica	17	36	53	

šole, ker imajo ves drug namen kakor ta. Kako potrebna bi bila za meščanski in obrtni stan, poleg tega pa osobito še kot pripravljavnica za učiteljišče, kamor sedaj dohajajo večinoma le srednješolci, katerih mnogi nimajo pravega poklica za učiteljski stan in jim je učiteljišče le nekako pribezališče. Na meščanski šoli pa bi se že začetkoma učenci za ta stan vzgajali. Ljudskih učiteljev vedno nedostaje in jih bode nedostajalo, ker je stan jako težaven in odgovoren in — preslabo plačan. Kdor je že v srednji šoli, trudi se, da tam dalje pride in če mu ne gre, hajd na učiteljišče, češ, za ljudskega učitelja je vsakdo dober. Da se med takimi kandidati tudi naleti na dobro zrno, je istina, ali boljši material pa sploh ostane v srednji šoli. Iz bivšega pripravljalnega tečaja na ljubljanskem učiteljišči se je vzgojilo več prav marljivih pripravnikov in vestnih učiteljev osobito za manjše šole po deželi. Ta tečaj je bil le jednoleten. Če bi se pa učenci meščanske šole, ki so se namenili posvetiti se učiteljskemu stanu, pred vstopom na učiteljišče tri leta že v to namero vzgajali in poučevali, bili bi ti gotovo najboljši gojenci učiteljišča in potem postali značajni in zanesljivi ljudski učitelji. Deška meščanska šola v Ljubljani bila bi torej koristna ne le mestu, temveč vsej deželi, vsemu narodu. Zaradi tega je pač popolnoma upravičena želja, da bi se § 1. deželnega zakona od dné 26. vinotoka 1875 tako preuredil, da se učne moči na meščanskih šolah tudi plačujejo iz normalnošolskega zaklada, kakor je to po drugih deželah. Ako bi se osemrazredna dekliška šola pri sv. Jakobu razdelila v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko šolo, odpadle bi tej ljudski šoli tri učne moči, katere sedaj plačuje dežela in mesto bi moralo prevzeti učne moči za meščansko šolo. Dežela bi breme odložila mestu, katero itak mnogo mnogo več plačuje v normalnošolski zaklad, nego ta izdaje za mestne učne moči. Umevno je, da se bode mesto odločno upiralo ustanovitvi tako deške,

kakor dekliške meščanske šole, dokler ima veljavo gori omenjeni paragraf. Takega določila ni v nobeni kronovini, temveč gledé vzdrževanja ni nikjer razločka med občno ljudsko in meščansko šolo; kakor se plačujejo učitelji ljudskih šol, tako tudi meščanski učitelji. Na Koroškem še celo stvarne stroške za meščanske šole pokrije dežela, na Gorenjem Avstrijskem pa vsaka meščanska šola pri ustanovitvi dobi 2000 goldinarjev za stvarne potrebščine. Ako se ta paragraf v tem zmislu preuredi, da tudi učne moči na meščanski šoli plačuje dežela, se mesto gotovo ne bode upiralo ustanovitvi deške in dekliške meščanske šole. Saj izven Gorice ni nobenega glavnega mesta v Avstriji brez meščanske šole, tako ima Celovec 2, Gradec 5 meščanskih šol.

Utegnilo bi zanimati, kako je po drugih kronovinah z meščanskimi šolami. V primeri s številom prebivalstva, kolikor ga povprečno pride na jedno meščansko šolo, se dežele takole razvrsté: 1. na Dolenjem Avstrijskem pride jedna meščanska šola na 27.000 prebivalcev (okroglo število), 2. na Moravskem na 31.000, 3. na Češkem na 36.000, 4. v Trstu na 39.000, 5. v Šleziji na 50.000, 6. na Solnograškem na 87.000, 7. v Dalmaciji na 87.000, 8. na Gorenjem Avstrijskem na 112.000, 9. na Štajerskem na 160.000, 10. na Koroškem na 180.000, 11. na Tirolskem in Predarlskem na 232.000, 12. v Galiciji na 411.000, na Kranjskem na 498.000, 14. v Bukovini na 647.000 prebivalcev.

Največ meščanskih šol ima Češka (160), najmanj Gorica in Istra (0). Kranjska je torej v tem oziru za Tirolsko, kjer ljudsko šolstvo še sploh ni urejeno in za ubogo Galicijo.

Dve meščanski šoli v Ljubljani pa bi še ne zadostovali za deželo. Treba bi bilo za vsak del dežele še jedno ustanoviti in sicer za Gorenjsko dekliško meščansko šolo v Kranji kot središču Gorenjske, za

Notranjsko deško meščansko šolo v Postojini in za Dolenjsko, ki ima v Krškem nemško deško meščansko šolo, dekliško meščansko šolo v Novem Mestu. Potem

bi prišla jedna meščanska šola na 83.000 prebivalcev. Dalmacija z malo več prebivalci, kakor Kranjska, ima že sedaj 6 meščanskih šol. (Dalje prih.) **Ž.**

Srednjeevropski čas.

S 1. vinotokom l. l. so upeljali pri vseh železnicah, poštinih in brzojavnih uradih naše monarhije tako imenovani „srednjeevropski čas“, t. j. dnevni čas se računja sedaj po 15. poldnevniku vzhodno od Griniča, ki odgovarja 30° 40' vzhodno od Ferra. Ta poldnevnik gre skozi Zgorelec (Görlitz) v Šleziji, Liberec (Reichenberg) in Henrikov Gradec (Neuhaus) na Češkem, Gmünd in Amstetten na Spodnjem Avstrijskem, Vordernberg in Frohnleiten na Štajerskem, Spodnji Dravberg na Koroškem, Zagorje in Trebno na Kranjskem, Pag v Dalmaciji in skozi Katanijo na Siciliji. Ta poldnevnik drži pol stopinje vzhodno od Ljubljane in torej tudi vzhodno od praškega poldnevnika, po katerem se je poprej čas računil. Ker pride na vsako stopinjo zemljepisne dolžine 4 minute časovnega razločka, zato kažejo sedaj železniške in poštne ure poldne, ko v Ljubljani in Celovci še manjkata dve minuti do poldne.

V Zagrebu kažejo ure poldne 4 minute pred železniško in poštno uro. V Mariboru, na Pragerskem in v Brežicah pade pravo poldne dve minuti pred srednjeevropskim časom, na Zidanem Mostu pa le 20 sekund poprej. V Porečah na Koroškem, potem v Radovljici in Št. Petru na Krasu je poldne 3 minute in 20 sekund

po srednjeevropskem času, v Divači ravno 4 minute pozneje, v Trstu 4' 45", v Nabrežini 5' 20" in v Gorici 5' 40" pozneje. Na Trbižu kažejo železniške ure poldne že 5' 35" pred pravim poludnevom, na Pontablju pa 6 minut in 40 sekund. Kdor po železnici potuje, naj si te razločke dobro zapomni, da ne bode zamudil vlakov in si nakopal nepotrebnih stroškov.

Kakor že rečeno, znaša časovna razlika za vsako zemljepisno stopinjo za 4 minute, ali za vsakih 15 zemljepisnih minut jedna minuta časa, torej za vsako zemljepisno minuto 4 sekunde. Kamnik leži n. pr. za 6 zemljepisnih minut vzhodno od Ljubljane in ima torej za $6 \times 4 = 24$ sekund poprej poldne, nego Ljubljana. Škofja Loka je za 12 zemljepisnih minut zahodnejša od Ljubljane in ima za 48 sekund pozneje poldne.

Da se bode videlo, kateri kraji na Slovenskem imajo ob istem času poldne, naj sledijo tukaj razvrščeni po zemljepisni dolžini vzhodno od Griniča. Ta razvrstitve se drži pravila, da so severnejši kraji preje postavljeni od južnejših, da jih je treba torej na zemljevidu od zgorej doli iskati. Večji kraji so zabeleženi po tistem petnajstminutnim poldnevnikom, kateremu so najbližji, tako da pri nijednem ne more časovna razlika več znašati nego pol minute.

S. R.

K r a j	Zemljepisna dol- žina vzhodno od Griniča	Če je po srednje- evropskem času (na 15 ^o) poldne, kaže v tem kraji ura
Gozdinja Vas v Ziljski dolini	13° 30'	11 u. 54 m.
Trbiž (glavni kolodvor)	13° 36' 19"	11 u. 54 m. 25 s.
Bolec	13° 33' 9"	11 u. 54 m. 13 s.
Srpenica		
Kobarid		
Ronc (Beneško)		
Mernik	13° 29' 40"	11 u. 53 m. 59 s.
Neblo v Brdih		
Barbana v Brdih		
Gorica	13° 37' 39"	11 u. 54 m. 31 s.
Morar		
Gradišče (Gradisca)		
Ronki		
Liplje pri Podkloštru	13° 45'	11 u. 55 m.
Podkoren (cerkev)		
Trenta (sv. Marija)	13° 44' 10"	11 u. 54 m. 57 s.
Tolmin	13° 44' 7"	11 u. 54 m. 56 s.
Sv. Lucija		
Kal	13° 44' 40"	11 u. 54 m. 59 s.
Trnovo	13° 44' 35"	11 u. 54 m. 58 s.
Šenpas	13° 44' 50"	11 u. 54 m. 59 s.
Dornberg	13° 44' 35"	11 u. 54 m. 59 s.
Komen		
Zgonik		
Nabrežina	13° 41' 19"	11 u. 54 m. 45 s.
Trst	13° 46' 29"	11 u. 55 m. 6 s.
	14°	
Stare Zibe (Alt-Ossiach)	14° 0' 10"	11 u. 56 m. 1 s.
Lipa	14° 0' 20"	11 u. 56 m. 2 s.
Petrovo Brdo		
Cerkno	13° 59' 20"	11 u. 55 m. 57 s.
Idrija	14° 1' 25"	11 u. 56 m. 6 s.
Col		
Vipava	13° 57' 40"	11 u. 55 m. 50 s.
Sežana	13° 52' 29"	11 u. 55 m. 30 s.
Divača (kolodvor)	13° 58' 9"	11 u. 55 m. 53 s.
Naklo na Goriškem		
	14° 15'	
Celovec	14° 18' 29"	11 u. 57 m. 14 s.
Slov. Kapla		
Na Gorici (Maria Loretto)		
Slovenji Pliberk	14° 14' 25"	11 u. 56 m. 58 s.
Radovljica	14° 10' 48"	11 u. 56 m. 43 s.
Ljubno pri Brezji		
Brode v Poljanah		
Kranj	14° 21' 30"	11 u. 57 m. 26 s.
Škofja Loka	14° 18' 29"	11 u. 57 m. 14 s.
Črni Vrh pri Polhovem Gradcu		
Dolenji Logatec (kolodvor)	14° 14' 9"	11 u. 56 m. 57 s.
Gorenja Planina	14° 15' 15"	11 u. 57 m. 3 s.
Postojina	14° 12' 52"	11 u. 56 m. 51 s.

K r a j	Zemljepisna dol- žina vzhodno od Griniča	Če je po srednje- evropskem času (na 15 ^o) poldne, kaže v tem kraju ura
Šenpeter (kolodvor)	14° 11' 34"	11 u. 56 m. 14 s.
Knežak		
Ilirska Bistrica		
Sv. Filip ob Krki (Kor.)	14° 30'	11 u. 58 m.
Sv. Peter pri Grabštanji		
Galicija		
Jezero (farna cerkev)		
Kokra		
Cerklje		
Kamnik	14° 36' 44"	11 u. 58 m. 27 s.
Vodice		
Latermanov drevored		
Ljubljana (stolp na gradu)	14° 30' 37"	11 u. 58 m. 2 s.
Matenja		
Knežja Njiva		
Jelenja Dolina za Snežnikom	14° 45'	
Velikovec	14° 38' 9"	11 u. 58 m. 33 s.
Pliberk	14' 48'	11 u. 59 m. 12 s.
Šmihel pri Pliberku.	14° 44' 35"	11 u. 58 m. 58 s.
Luče		
Novaštifta		
Krašnja		
Moravče		
Kresnice	14° 47' 38"	11 u. 59 m. 11 s.
Višnja Gora	14° 44' 27"	11 u. 58 m. 58 s.
Hočevje pri Vidmu		
Čretež pri Dobropoljah		
Ribnica	14° 43' 49"	11 u. 58 m. 55 s.
Prigorica		
Gotenica		
	15°	
Mozirje	14° 57' 35"	11 u. 59 m. 50 s.
Francija pri Braslovčah		
Šoštanj	15° 2' 39"	12 u. 0 m. 11 s.
Vransko	14° 57' 20"	11 u. 59 m. 49 s.
Čebine pri Čemšeniku		
Kotedrež		
Zagorje		
Gorenji Osredok pri Poljšniku		
Račje Selo		
Trebnje	15° 0' 28"	12 u. 2 s.
Vrhtrebne		
Sahovec pri Doberniku		
Žužemberk		
Vrbovec		
Srednji Lipovec		
Rog		
Kočevje	14° 51' 44"	11 u. 59 m. 27 s.
Reichenau		
Alt-Friesach		

K r a j	Zemljepisna dol- žina vzhodno od Griniča	Če je po srednje- evropskem času (na 15 ^o) poldne, kaže v tem kraju ura
Römergrund	15 ^o 4' 41"	12 u. 19 s.
Stari Trg	15 ^o 15'	
Vitanje	15 ^o 17' 55"	12 u. 1 m. 12 s.
Lemberg		
Vojnik	15 ^o 18' 12"	12 u. 1 m. 13 s.
Celje	15 ^o 16'	12 u. 1 m. 4 s.
Laško	15 ^o 14' 14"	12 u. 57 s.
Zidan Most	15 ^o 10' 44"	12 u. 43 s.
Rateče	15 ^o 11' 7"	12 u. 44 s.
Boštanj	15 ^o 17' 2"	12 u. 1 m. 8 s.
Klenovk		
Mokronog	15 ^o 13' 57"	13 u. 56 s.
Velike Poljane		
Strug		
Novo Mesto	15 ^o 10' 6"	12 u. 40 s.
Dolž		
Metlika	15 ^o 19' 12"	12 u. 1 m. 17 s.
Gradec		
Črnomelj	15 ^o 11' 40"	12 u. 47 s.
Tribučje		
Vinica	15 ^o 30'	
Krško	15 ^o 29' 15"	12 u. 1 m. 57 s.
Hrastje pri Cerkljah		
Šutna		
Kostanjevica	15 ^o 25' 16"	12 u. 1 m. 41 s.

Iz deželnega zbora.

IV.

0 učnih knjigah za slovenske ljudske in srednje šole.

Poslanec Šuklje poroča v imeni finančnega odseka o učnih knjigah za slovenske ljudske in srednje šole.

V 11. seji dné 18. listopada 1890 naročilo se je deželnemu odboru:

1. da pri šolskih oblastvih dela na to, da se na slovenskih vspeorednih razredih za grščino uvede slovenski učni jezik in polagoma tudi na višjih razredih gimnazij v Ljubljani in Novem Mestu za slovenske učence vpelje slovenski učni jezik, in

2. dalo pooblastilo, da založnikom potrebnih učnih knjig za 5., 6., 7. in 8. razred

slovenskih ljudskih, oziroma meščanskih šol, potem obrtnih nadaljevalnih in srednjih šol dovoljuje primerne podpore.

3. V to svrhu se je dovolila za l. 1891. vsota 2000 gld. iz deželnega zaklada.

Z dopisom dné 13. svečana 1891. l. št. 499, se je obrnil deželni odbor do c. kr. deželnega šolskega sveta s prošnjo, naj pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu dela na to, da se na slovenskih vspeorednih razredih za grščino uvede slovenski učni jezik in da se tudi na višjih razredih nekateri predmeti, posebno latinščina in verouk predavajo v slovenščini.

Deželni odbor je sklical enkêto strokovnjakov na dan 7. prosinca 1891. l.,

katere so se udeležili sledeči gospodje: Deželni šolski nadzornik J. Šuman, gimnazijska ravnateljja A. Senekovič in Fr. Wiesthaler, profesorji Fr. Levec, Fr. Orožen, S. Rutar, ravnatelj c. kr. strokovnih šol I. Šubic, vadniški učitelj I. Tomšič, učitelj na c. kr. strokovni šoli A. Funtek, ravnatelj I. mestne deške šole A. Žumer, učitelj J. Belé in slednjič poročevalec, dež. odbornik dr. J. Vošnjak.

Enkêta izrekla se je v tem zmislu, da se potrebujejo nastopne slovenske učne knjige, za kojih izdajo naj bi se dajale podpore, in sicer za 5., 6., 7. in 8. razred ljudske šole:

Berilo za 5. in 6. razred in berilo za 7. in 8. razred in primerna slovenska slovnica, računice, zemljepisje, zgodovina, prirodopisje, naravoslovje, atlantje, katekizmi; za strokovne in obrtne nadaljevalne šole: „Obrtno spisje“, „Nauk o menjicah“, Matematika in geometrija“;

za srednje šole: „Nemško berilo za slovenske vspeoredne razrede“, „Berilo za 7. in 8. razred“, katero je že sestavil prof. dr. Sket v Celovcu, „Geometrija“, „Zgodovina“, „Mineralogija“ in „Grščina“.

Deželni odbornik dr. Vošnjak opozarja na dotični deželnozborski sklep, po katerem naj se tudi za grščino uvede slovenski učni jezik. Na to omenja deželni šolski nadzornik Šuman, da bi naučna uprava težko v to privolila.

Ravnatelj Senekovič misli, da naj bi se tudi za višjo gimnazijo napravili slovenski vspeoredni razredi s slovenskim učnim jezikom za nekatere predmete. Dalje izrazi željo gledé izdaje občnega latinsko-slovenskega besednjaka.

Gledé izdavanja teh učnih knjig izjavlja poročevalec imenom deželnega odbora, da deželni odbor ni pri volji, prevzeti izdaje in zaloge, pač pa bi bil pripravljen pisateljem dajati nagrade, da se dotičnim založnikom s tem olajša izdaja. Na to se enkêta izreče za nagrade pisateljem po 20 do 30 gld. od tiskane pole.

Na podlagi teh enketnih sklepov pozval je deželni odbor znane slovenske pisatelje, da sestavijo dotične učne knjige, kar so obljubili storiti.

Doslej sta izšli dve slovenski učni knjigi, in sicer pri Milicu v Ljubljani prvi zvezek „Zemljepisa“, katero je po naročilu spisal prof. Orožen in „Obrtno spisje“, spisal A. Funtek, založil D. Hribar v Celju. Mimo tega se tiskata še dve šolski knjigi: Pri Blazniku prvi zvezek zgodovine, katero je spisal prof. Ivan Vrhovec, in pri Bambergu prof. Hubada „Prirodopisje“. Za poslednjo knjigo je deželni odbor naročil iz Berlina 280 potrebnih klišejev.*)

Iz vsote 2000 gld. se je izplačalo g. Mat. Kuncu za knjigo, namenjeno pouku v krojaškem obrtu, 100 gld., g. A. Funtku za „Obrtno spisje“ 300 gld. nagrade.

(Konec prih.)

*) Med tem je izšla še za ljudske šole knjiga «Prirodoslovje, I. del» spisal Senekovič, založil Bamberg.

Ured.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Smrt Smail-Age Čengića. „Preteklo je že mnogo let, kar je bilo po „Glasniku“ naznanjeno, da pride v „Cvetju“ na

svitlo moja prestava te prekrasne Mažuranićeve pesmi. Al razne okoliščine bile so krive, da ni takrat pesem tiskana bila.

Popravlil in opilil sem jo še sèm ter tjà, in jo tukaj slovenskemu svetu izročam, da se napaja krasote narodne in zares veličastne poezije. Slovenci, sprejmite jo blagovoljno! Tuje, Slovencem nerazumljive besede sem pod vrsticami z domačimi pojasnil. Ker sem povsod na tanko originalu sledil in ker so v njem nekatere vrstice nekako nerazumljive, so one tudi v prestavi nekako temne; dajo se različno tolmačiti. Očitalo se mi bo, da sem preveč elizij napravil, al velikokrat se jih ni bilo moč ogniti; posebno pri pridevnikih sem rajši samoglasnice izpuščal, kakor skrajšane, našemu narečju nekako tuje sklone rabil“ itd. Nahaja se prestava v Novicah I. 1870 str. 96—161, pa tudi posebej tiskana: Smrt Smail-Age Čengića. Po Ivanu Mažuraniću poslovenil Janez Bilc. V Ljubljani 1870. 16. str. 54. Nat. J. Blaznik. Zal. J. Murnik, takrat Novicam odgovorni vrednik.

„O novem letu 1871“ v Novicah krasna pesem: Ko Mesija se prikaže svetu, — Angelj svitli peva, se raduje itd. — Nekatere misli o naših šolskih zadevah. Spisal Janez Bilc. „O šolskih rečéh ne smé nihče pisati in svetovati, kdor ni „Schulmann“. Tako me utegne nekdo zavriniti in zaničljivo moj spis na stran pahniti, da bi vedel, da sem ga spisal jaz, ki nimam zdaj s šolo prav nič opraviti. Al, da se nekoliko utolaži, naj mu omenim, da sem tri leta otroke v farni šoli podučeval in da sem bil dve leti v hiši knežji učenik knezevih otrok, da toraj nekoliko poznam kmetiške in gosposke otroke. Zraven tega imam pa vsaki dan priliko slišati, kako naši ljudje o šolskih zadevah govorijo in sodijo. Naj mi toraj „der praktische Schulmann“ dovoli, da tukaj svoje misli častitim bralcem razodenem; naj oni sodijo, če so prave ali krive, in ako je kaj dobrega v njih, naj bi se porabilo. Omnia probate; quod bonum, tenete!“ — Obravnava se potem I. Šolsko petje in telovadba. II. Šolski izleti in šolske preskušnje. III. Uči-

telj, organist in cerkovnik. IV. Materni jezik — učni jezik (str. 296—329). — Ker so nazori, katere v teh spisih razodeva Bilc, taki, da naj bi jih resno premišljevali pa modro izvrševali učitelji in učiteljski predstojniki in ker se jaz popolnoma strinjam z njimi, naj se „pro memoria“ povedó tukaj v učiteljskem listu! — „Sklenem pa svoj spis, ki mi je večí narastel, kakor sem izprva mislil. s temi kratkimi opazkami:

Šola ljudska mora biti verska; brez krščanske vere ni omike. Če duhovni na kmetih v šoli ne pomagajo in je ljudem ne priporočajo, ne more šola nikdar napredovati.

Šola bodi narodna; v tujščini podučevati se pravi: grešiti zoper národ, prazno slamo mlatiti.

Če hočemo, da se učitelji z večó ljubeznijo šole oklenejo, zboljšajte jim stan, skrbite posebno za njih starost in za zapuščene družine, da jih zraven družih skrbi tudi skrb za prihodnost ne tare.

Narodna šola bodi kmetovo vseučilišče, v njej naj se kmetovalec ne vadi samo brati in pisati — temuč vsega, kar bode potreboval. Slišal sem o nekem izvrstnem duhovnem učitelji na Gorenskem, da je odrasle šolarje o próstih urah celó slamnike plesti učil, in jim razlagal, kako bodo župane volili, kar so tudi z lističi storili in si med seboj župana zbrai, da jim je pokazal, kako se vršijo volitve.

Kakor tirjajo okolščine kraja in časa, naj se tukaj sadjereja, tam o svilnih gosenicah, v tretjem kraji zopet nauk o vinstvu, povsod pa o živinoreji, ker živina je večidel največi kmetov kapital, otrokom predava.

Nobena šola naj ne bi bila brez vrtiča, kjer se vse djansko poskuša in otrokom globoko v srce zapiše. Kar otroci v šoli slišijo, to žalibog, večkrat pozabijo; kar so na vrtu videli, tega nikdar ne zabijo.

Lepemu petju naj se v šolah več prostora dá, kajti ono požlahnuje srce.

V kmečkih šolah je dovelj telo v adbe, ako učitelj učence ravno stati in lepo hoditi navadi; več s tem ukom vkvarjati se je nepotrebno, nepraktično.

Pri šolskih izhodih, ki naj bi se med letom včasih napravili, naj učenik pazi, da se šolarji lepo obnašajo, da so med seboj priljudni in omikani.

Šolske preskušnje niso nepotrebne, temuč koristne; one so pridnim plačilo, lenuhom spodbuda, starišem tolažba, vrlim učiteljem veselje.

Darila šolska (premije) naj se zopet vpeljejo. Če se že gospodarju, ki je lepo kobilo, lepega vola izredil, darila dajó, njemu, ki ima že v lepi živinici dovelj plačila, zakaj se ne bi pridnemu šolarčku darilo privoščilo?

Učitelj naj bo ljubeznjiv oče svojim šolarjem; vendar naj bi tudi šiba iz šole ne zginila. Strah mora tudi v šoli biti, in ako se šolarji ne bojé učenika, bodo kmalu oni njega strašili.

Poslednja moja beseda o ljudskem šolstvu pa je: dobre šole, srečna dežela!

Danica l. 1871: Pesem presvetemu Jezusovemu Sercu (Prosto po nemškem — v 12 kiticah str. 303). Prevzviš. in premil. gg. Andreju, knezu in nadškofu Goriškemu, o Njihovi zlati maši dne 30. sept. — V imenu rojakov J. B—c (str. 311).

Slovenec l. 1874 ima sprelepo čestitko: Verni Slovenci Piju IX. — O sveti Rim, Ti mesto starodavno! — O blagor, slava Tvoja ne vení itd.; — l. 1877 o 50letnici vladikovanja: Svetemu Očetu Piju IX. dne 3. jun. — Al morja silnega je to šumenje? — Al ljutih je viharjev glas? itd. — L. 1875 pa Valentinu Vodniku 3. febr.: Poljana razprostira se zelena, — Po nji pa bela vije se stezica... Vodnikov duh Slovence naj edini — V zvestobi Bogu, caru, domovini. — Danica 1877: Spomini na Oglej. Potopisne čertice (str. 84--110) s sklepom: „Hic Aquileja fuit; — restat miserabile nomen urbis, et infelix cetera condit humus“. — Novice

l. 1878: Nekoliko besed o Emoni Müllnerjevi; l. 1879: Matija Ličan, stari Slovenec. Življenjopisne črtice (str. 22—31). — Danica l. 1879: Himna o presvetem Sercu Jezusovem (str. 329), poslovenil. Tri himne v slavo brez madeža Spočete, po brevirju poslov. (str. 377) J. Bilc. — V Danici l. 1880: † Kanonik Grašič. Nenadna smert pri veselici. Revščina na Notranjskem. V tem dopisu razodeva svoje in mnogih prijateljev res modre misli o cerkvenem petju med Slovenci, o napevih Riharjevih, o cerkvenem petju med Nemci in Lahi, o latinščini pri službi božji itd. (str. 59). Na str. 137 pa je pričel zopet priobčevati „Cerkvene himne“, kar nadaljuje do str. 393, in v Danici l. 1881 od str. 1. do 177. Tudi te poslovenjene cerkvene pesmi, o katerih bi bilo želeti, da bi se v liturgiki pač razlagale bogoslovcem, so s predgovorom in nekterimi pojasnili o merilu, besedilu itd. prišle posebej na svetlo:

Prestave naj lepših himen sv. cerkve. Poslovenil J. Bilc. Del II. Ponatis iz Zg. Danice. V Ljubljani 1881. 8. str. 66. Zal. L. Jeran. Nat. J. Blaznik. Na prodaj v Katoliški bukvarni.

Prisrčna, a dostojna je čestitka „Prečastitemu Monsignoru Luku Jeranu, novemu korarju ljublj. stolne cerkve“ v Novicah l. 1882 str. 385; tako tudi „O veselem prihodu Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. na Kranjsko 11. jul.“ v Slovencu l. 1883: Ljubljana se raduje bela, — Razlega se veselja glas itd.; „Tisočletnica sv. Metoda 5. jul.“ v Slovencu l. 1885, in l. 1886 str. 294 „Sveta božična noč“: Noč blažena zémľjo pokriva, — Pri zvezdici zvezda migljá itd.

Sveta Družina. Poljski spisal J. B. Zaleski. Prosto poslovenil J. Bilc. V Danici l. 1887 str. 337—404. „Slavni poljski pesnik J. B. Zaleski je razun družih krasnih poezij spisal tudi prelepo pobožno pesem „Sveta Družina“, ktero premišľjevaje opeva dogodbo popisano v sv. evangeliji Luk. II. 42--52... Opeva nam popotvanje sv. družine iz Jeruzalema, kjer so veliko-

nočne praznike praznovali, na dom v Nazaret; dalje nam ginljivo opisuje, kako so sv. stariši zgrešili presvetega mladenčca Jezusa; kako so ga potem v tempeljnu našli ter se ž njim veselo na dom poverili. Vse to predlaga tako, kakor sicer delajo pesniki (Prim. božične oratorije), prosto, pa vendar v edinosti in strinjeno vse skozi s sv. evangelijem. Prelagatelj je sicer prepričan, da je prestava pomanjkljiva, ter da izvirnika nikakor ne doseza, vendar bo pa tudi tako poslovenjena pesem pobožne čitatelje zanimala, ter v njih budila ljubezen in češčenje presvetih oseb, ktere nam predstavlja verli poljski pesnik prelepó in veličastno. Tako prelagatelj; jaz pa: Vzemi in beri!

Drobtiniče XXI. l. 1887: Venček pesmi o svetih dnevih. Zložil Janez Bilc. Per cruce — ad lucem. Skozi trpljenje — v večno življenje: Sveta noč. Razglasenje. Trpljenje. Vnebohod. Binkošti (str. 210—213). — Cerkvene himne. Kraljici presvetega rožnega venca. I—IV. V Danici l. 1888 str. 313—4, poslovenil J. Bilc. Bolj dovršene se nahajajo v Drobtinica h l. 1890 str. 184—5 z opombico: „Te prelepe cerkvene himne so bile pred tremi leti razglašene in duhovskim molitvam uvrščene. Sploh se misli — in duh, kateri v pesmih veje, spričuje, da so jih sami sv. oče Leon XIII. spisali. Naj bi se kak skladatelj našel, ki bi zložil vsaki teh himen primeren napev! Zares krasna pesen bi to bila! — Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1891: Slovenski drvarji na tujem. Spisal Janez Bilc (str. 100—105). — Poleg manjših dopisov v Danici in Slovencu in nekaterih družih stvari kaže nam še spis, dovršen v Il. Bistrici 18. nov. 1890 — Danica l. 1891: Pompeji nekdanj in sedaj.

Spisal Janez Bilc. V XIV odstavkih str. 10—188. „Mnogo slavnih božjih potov, Mariji posvečenih krajev, kjer Gospod Bog na priprošnje preblazene Device pobožnim vernim dobrote in milosti skazuje, nam je že Zg. Danica opisala. Le o naj novejšem svetem mestu, kjer se na tisuče in tisuče vernikov zbira, da počastijo Kraljico sv. rožnega venca, kjer jim ona pobožnost vrača z uslišanimi molitvami in mnogimi čudeži, nismo dozdej razun kratkega poročila ničesar brali v našem cerkvenem listu. Ta kraj se imenuje Novi Pompeji, ali Pompejska ravan — Valle di Pompeji, na južnem Italijanskem... Papež Pij IX. so razglasili neomadcžano spočetje preblazene Device Marije in ona si je izvolila Lourdes (Lurd), da jo tamkaj kristjani časté kot Kraljico brez madeža izvirnega greha spočeto. — Papež Leon XIII. so kot drugi Dominik razširili in ponovili pobožnost sv. rožnega venca, in Marija je pokazala Nove Pompeje, kjer naj se časti kot Kraljica presvetega rožnega venca. — Pisatelj teh skromnih verstic se je v mnogih zadevah priporočal Mariji Novo-Pompejski, ter je bil tudi uslišan. Hvaležen za te milosti, je obljubil, Slovence soznaiti s tem svetiščem, kar naj bo z naslednjimi versticami spolujeno. Posnel sem pa, kar tu spisujem, po več letnikih, v Valle di Pompeji izhajajočega, obširnega mesečnega lista, ki se imenuje „Il Rosario e la Nuova Pompeji“; torej je vse zajeto iz zanesljivega vira“.

Kar je J. Bilc l. 1882 pel o Msg. L. Jeranu, smé se po vsej pravici peti tudi o njem:

Glej vijolico med mah in trnje skrito,

Odmika tvojim se očém:

Vonjava mila dela jo očito —

Jo razodeva duh ljudém.

Društveni vestnik.

Pozor! Naše društvo ima v zalogi še 1000 iztiskov „Knjižice za mladino“, vezan iztisek po 20 kr. Uljudno vabimo gg. šolske voditelje in sl. kr. šol. svéte, da si blagoizvolé omisliti to

knjigo, ki je jako pripravna za šol. knjižnice. Kdor vzame 10 iztiskov, dobi jednega po vrhu. Naročuje se pri društvenem blagajniku g. Fr. Kokalju. Odbor.

Iz našega društva. Priprave za Komenskega večer dobro napredujejo in bode program, ki ga pričujemo v prihodnji številki dokaj zanimiv. P. n. pevkijam in pevcem, ki so se za sodelovanje zglasili, razpošiljajo se note ta teden. Prosi se torej, da se vsakdo svoj glas dobro navadi. Skupni pevski skušnji bodeta dve in sicer prva dné 18. t. m. ob 6. uri zvečer, druga pa dné 19. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih «Glasbene Matice» v Knežjem dvorcu v II. nadstropji.

Iz učiteljskega društva za kamniški okraj. Učiteljsko društvo kamniškega okraja bode zborovalo dné 7. malega travna t. l. ob 10. uri dopoldne v dobski šoli s sledečim vspredom:

1. Nagovor predsednika.
 2. Praktičen nastop. (Nastopi gospdč. Gabrijela Gogala.)
 3. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo.
 4. Volitev odbora in »zvezinih« delegatov.
 5. Prosti nasveti.
- K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Vestnik.

Osobne vesti. G. Karol Rožanec, učitelj v Dolenjem Logatci, dobil je učiteljsko službo v Špitaliči na Štajerskem.

Najvišje odlikovanje. G. Ambrož Poniž, nadučitelj in načelnik krajnega šolskega sveta v Rifenbergu in član c. kr. okrajnega šolskega sveta v Gorici (okolica), dobil je od presvetlega cesarja sreberni križec za zasluge.

Imenovanje. Minister za uk in bogočastje je imenoval g. Ivana Dolinarja, učitelja na c. kr. državni ljudski šoli v Trstu, začasnim okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske šole v tržaški okolici in za zasobne slovenske šole v Trstu.

Umrli je dné 26. sušca po daljši bolezni g. Valentin Ambrusch, c. kr. gimnazijalni profesor v Novem Mestu, v 45. letu svoje dobe. Služboval je na Koroškem, v Mariboru, v Kočevji in naposled v Novem Mestu. Za svojega bivanja v Kočevji je bil tudi nekoliko časa okrajni šolski nadzornik. — V Ljubljani je pa umrl g. J. Babler, umirovljen učitelj, ki je svoje čase služboval na Češkem. — V m. p.!

Preskušnje učne usposobljenosti pri izpraševalni komisiji v Ljubljani se pričó dné 2. vel. travna. Prošnje za pripust k preskušnji naj se vlagajo tako, da bode c. kr. okrajnim šolskim svetom mogoče, do dné 20. mal. travna jih odposlati izpraševalni komisiji.

Tečaj za deško ročno delo. Društvo za ustanovitev in vzdrževanje deških delaren na Dunaji letos priredi v času od 19. mal. travna do dné 20. vel. srpana za ročno delo tečaj za učitelje. Za udeležbo se je zglasiti do dné 1. rožnika pri načelniku društva g. Aleksandru Riss-u, Wien, VII. Burggasse 98. Na druga vprašanja odgovarja vodja I. dunajske šolske delarne, g. Alojzij Bruhns, VII. Zollergasse 41.

Nadalje se z dovoljenjem vis. naučnega ministerstva od dné 4. sušca t. l. št. 3803 tak tečaj priredi tudi v Gradci v poslopji Francišek-Jozefove meščanske šole (Wielandgasse). Zglasbe za udeležitev sprejema in daje potrebna pojasnila meščanski učitelj v Gradci, g. Francišek Šöllner.

Zahvala. Slavno društvo «Narodna šola» je izvolilo poslati za mali znesek tukajšnji šoli mnogo raznega šolskega blaga. Podpisana se v ineni obdarovane uboge mladine najtopleje zahvaljujeta.

Ljubno, 12. sušca 1892.

Franc Čebavs, Avg. Arselin,
pred. k. š. sveta, učitelj.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo za poslani ji znesek tukajšnji šoli obilo šolskega blaga poslati, za kar se podpisani slavnemu društvu pristrčno zahvaljuje.

Šolsko vodstvo v Blagovici, 13. sušca 1892.

Pavel Gorjup, voditelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 281

okr. š. sv. Na štirirazredni deški šoli v Ribnici je stalno ali začasno popolniti četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pötem semkaj vlagajo tekom štirih tednov.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 27. sušca 1892.

Listnica uredništva.

G. M. J. v P.: Kolikor je doslej znano, dajale se bodo podpore za rokotvorni učiteljski tečaj na Dunaji tako, kakor doslej. Prošnje je najbolje vlagati pötem okrajnega šolskega sveta na deželni šolski svet, ki se potem dogovori z deželnim odborom — G.

R. D. v P. in več drugih gg. sotrudnikov: Zaradi drugih člankov, ki se ne dajo preložiti, poslanih spisov še nismo mogli priobčiti, pride pa vse na vrsto. Prosimo torej potrpljenja. Tudi na stavljena vprašanja ni bilo mogoče odgovoriti. — G. **Pesimist**: Hvala, pride v prihodnjo številko.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.